Szalay László Pál

Megújuló kertek a láthatáron

Nem kis feladatot vesz magára az, aki állatot tart. A jószág igényli, hogy ránézzen az ember, mert ha nem, akkor oda bőg a gazdára, hogy kérje a jussát. Hasonlatos ehhez a kert, az ugyan nem bőg, de képes rendesen elvadulni. A kert nem jószántából hagyja maga mögött a jólfésültség jegyeit, parancsot teljesít, felsőbb rendelkezést. Tövist és bogáncskórót hajt, pont az ellentétét a paradicsomi állapotoknak. Pedig milyen jó lenne, ha minden gizgaz, árvacsalán, százszorszép egyeztetne, hol hajtsa fel gallérkáját, de még inkább, hol foglaljon helyet a kertben. A szemre kívánatos és eledelre jó gyümölcsöst már az idők hajnalán magunk mögött hagytuk. Az állapotokért így közvetlen felelősséggel tartozunk, akik ott bóklászunk a jelzőkarókkal, kerítéssel, falakkal, szögesdróttal körülvett területen.

Németh Gábornál olvastam, hogy mi nem elégszünk meg azzal, hogy jelezzük hol kezdődik és hol ér véget a területünk. Nekünk ez nem megy. Inkább az elkülönülésért kell az a parcella, nem azért, hogy a vérünket, sós, csípős verejtékünket adjuk érte. Azért, hogy akik kívül vannak, ne minket bámuljanak, hanem a fát, bokrot és nefelejcset. Némethnek a feltöretlen föld az ideális, vagy, ahogy 100 évvel előtte, az érmintszenti költőóriás jegyezte fel *a magyar ugar, a szűz föld, az elvadult táj.* Nem a humusz az érdekes, hanem a másiktól tartott tisztes távolság.

Ennek a gondolkodásnak a megváltoztatása is célja annak a mozgalomnak, ami elkötelezett abban, hogy az elhanyagolt, elvadult, kihasználatlan területeket tegyük újra hasznossá. Nem könnyed mozdulat ez. Nem a felesleges energiák ripsz ropsz átkonvertálása mintakertté. Nem szempillantás és egyáltalán nem gyors siker. A sok nem után, legyen egy nagy igen, a 10 éves programra, ami végül a Nemzeti Biodiverzitás és Génmegőrzési Központ égisze alatt tudott egy növekvő pályát befutni. Az a gyümölcsész közösség, ami a „Gyümölcsfákat a papkertbe" munkacímmel indult el, mára több ezer fős tábort mondhat magáénak a civilek, az önkormányzatok és egyházak köréből. Az idei őszi találkozó ismét megmutatta, hogy vannak közösségek, ahol a földet, a gyümölcsfákat, a közös munkát, az együttes sikert értéknek tekintik.

Baktai Boglárka, az intézet igazgatója a köszönőjét azzal fejezte be, hogy bemutatta azokat a munkatársakat, akik hol a háttérben, hol pedig szem előtt tényked nek. Az elvégzett munka mögött mindig van valaki, még akkor is, ha nem látható, nem találkozunk vele, nem halljuk a hangját. Ez egy pompás alkalom volt arra, hogy a közösség megköszönje, kifejezze háláját a csapatnak, akik a program folytonosságáért dolgoznak. Ezt követte Gyurkó Adrienn előadása az egyik legaktuálisabb kérdésről, az aszályról. Előterjesz-

tésében nem csak az okokat és következményeket vette sorra, hanem gyakorlati útmutatást is adott, hogy talajtakarással, szerves trágyával, jól megválasztott vadalannyal, irányított gyökérlocsolással, tányérozással eredményesen védekezhetnek a kerttulajdonosak.

Szűcs Nagy Vivien összefoglalta, hogy 2011-óta mi történt a programban. Az évekre lebontott kimutatáson látható volt, hogy 2015 és 2021 voltak kiemelkedő esztendők, amikor 59 és 60 kert létesült. 2022-ben összesen 24 kert kialakítása indul el, amiből ezen az őszön 22 igénylő vette át a csemetéket. A létesült kertek száma ezzel eléri a 273-t. Olyan területek ezek, amelyek nem hasznosultak eddig, ahol talán korábban a reménytelenség vert tanyát, és ezek az apró, alig észrevehető fácskák lesznek az új kezdet hirdetői.

A beszámoló után ünnepélyes keretek között írták alá vállalásaikat, és kapták meg a dokumentációt azok a közösségek, akik idén indulnak el a kertkialakítás rögös útján. Majd beszámoltak arról, hogy idén is meglátogatták személyesen is a kerteket. Az ellenőrzés során jó példákat is találtak, melyeket kitüntetésre méltónak ítéltek meg. Így az év legszebb gyümölcsöskertje díjat a bogyiszlói, a tiszafüredi, a decsi, a sajóvámosi, a takácsi és a telkibányi gyümölcsös kapta meg. Ennek elismeréseként egy embermagasságú, két lábon álló, tetővel rendelkező, színes, dekoratív grafikával ellátott információs táblát kaptak.

A gyümölcsész rendezvény aszalvány- és szörpkóstolóval folytatódott. A helyi gyümölcsösben termett különféle fajtájú almát, meggyet többféle feldolgozásban, cukorral, cukor nélkül ízlelgethették a résztvevők. A kóstolót a szervezők nem csupán csemegézésnek szánták, hanem mindenki értékelőlappal a kezében véleményezhette az ízhatást. Elmaradhatatlan része a találkozóknak az ültetési bemutató, amit Szani Zsolt végez, aki a NÉBIH munkatársa. Rendkívül szerény, nagy tudású és jó humorú előadó, aki praktikus tanácsaival óriási segítséget nyújt a kezdő kertészeknek. Szavai, gyakorlati eligazításai, még a témától távolságot tartókat is elhiteti, hogy ezt még ők is meg tudják csinálni.

A kert a gazdájára vár. Bármilyen messziről is induljon el az ember, a kertben otthonra lel. Egyszer csak azt veszi észre, megérkezett. Ismerősen kacagnak rá a pirospozsgás almák, a tátikák, szokásuk szerint, összesúgnak

mögötte, a levendulák meg mindenkinek illegetik magukat. A kerítésen belül megismert törvényszerűségek arra ébresztik rá az embert, hogy micsoda magasztos dolog figyelembe venni a vetés és aratás egymásra következését. Alessandro Baricco szerint ez az a hely, amit ismerünk. A kerítésen vagy épp a falon belül a kultúra, azon túl pedig a barbárok. Küzdünk az elvadulással, az elemekkel, a kórokozókkal, a elkeserítő körülményekkel. Lehet, hogy ebben a harcban nem nyerhetünk mindig, de ha küzdöttünk, akkor önmagunkat, a lelkünket nem veszítettük el. S ami ennél is több, nem hagytuk figyelmen kívül se magunkra, se a kertre nézve Alkotónk parancsát: műveld és őrizd.

Szalay László Pál